

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน ของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช*

AN APPLICATION OF BUDDHADHAMMA FOR PROMOTING ADMINISTRATIVE
EFFECTIVENESS IN NAKHONSITHAMMARAT MUNICIPALITY

พระครูปลัดอนุวัฒน์ ธมฺมทีโป

Phrakhrupalad Anuwat Dhammateepo

วัดชีราวุธาราม (ค่ายชีราวุธ)

Wachirawuttharam Temple (Vachirawut Camp)

Corresponding Author E-mail: aphiwatthanaporn@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาระดับประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช 2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน และ 3. ศึกษาแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน การวิจัยนี้ใช้วิธีการผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ บุคลากรในเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำนวน 120 คน ซึ่งสุ่มอย่างง่ายจากประชากรทั้งหมด 171 คน ด้วยสูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ ข้อมูลถูกเก็บด้วยแบบสอบถามและวิเคราะห์ด้วยค่าทางสถิติ เช่น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้บริหารและบุคลากรฝ่ายปฏิบัติการรวม 12 คน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาล โดยรวมอยู่ในระดับสูง 2. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการบริหารงานแยกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่าระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่เพศและอายุไม่มีความแตกต่าง 3. แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ได้แก่ การบริหารงานตามหลักฉันทะ ด้วยความมุ่งมั่นในการวางแผน หลักวิริยะ ด้วยความเพียรพยายาม หลักจิตตะ โดยเน้นการส่งเสริมบุคลากร และหลักวิมังสา ด้วยความรอบคอบในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม; การบริหารงาน; เทศบาลนครนครศรีธรรมราช

Abstract

The objectives of this research article are as follows: 1. to examine the effectiveness of administrative performance in Nakhon Si Thammarat Municipality, 2. to compare the opinions of personnel regarding the effectiveness of administration, and 3. to explore approaches for applying Buddhist principles to enhance administrative effectiveness. This research utilizes a mixed-methods approach, combining quantitative and qualitative research. The quantitative sample consists of 120 personnel from Nakhon Si Thammarat Municipality, randomly selected from a population of 171 individuals using Taro Yamane's formula. Data were collected using questionnaires and analyzed through statistical methods such as frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA. The qualitative research collected data from 12 participants, including executives and operational personnel, through in-depth interviews, and the data were analyzed descriptively.

The research findings are as follows: 1. The overall level of administrative effectiveness in the municipality is high. 2. The comparison of administrative effectiveness based on individual factors shows that education level and work experience differ significantly, while gender and age show no significant differences. 3. The application of Buddhist principles to enhance administrative effectiveness includes management based on "Chanda" (desire) through a commitment to planning, Viriya (effort) through perseverance, Citta (thoughtfulness) by promoting personnel, and Vimamsa (examination) through careful and systematic operations.

Keywords: Principles of Buddhism; Administration; Nakhon Si Thammarat Municipality

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองไทย แม้ว่าประเทศไทยจะยอมรับระบอบประชาธิปไตย แต่ยังคงเผชิญกับปัญหาหลายด้านที่ทำให้ระบอบประชาธิปไตยไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างสมบูรณ์

ตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญที่มีการปรับแก้บ่อยครั้ง การกระจายอำนาจที่ยังคงมีข้อจำกัด ในการดำเนินงานในระดับท้องถิ่น รวมถึงพรรคการเมืองที่ขาดเสถียรภาพและประสิทธิภาพ ในการทำหน้าที่ ในช่วงครึ่งทศวรรษที่ผ่านมา การเมืองไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ หลายครั้งเกิดขึ้นจากแรงผลักดันทางสังคมและการเข้ามามีบทบาทของประชาชนมากขึ้น ในกระบวนการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล บทบาทนี้แสดงถึงความสำคัญ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งนับเป็นหัวใจสำคัญของการ พัฒนาระบอบนี้ให้เข้มแข็งขึ้นบทบาทของประชาชนในการเมืองยุคใหม่ไม่ได้จำกัดเพียง การเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายและ การตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลเองก็ตกอยู่ภายใต้ความคาดหวัง ของประชาชนให้สามารถแสดงบทบาทในการบริหารประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน ประชาชนเองก็มีความคาดหวังที่จะมีพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างสร้างสรรค์และรับผิดชอบ การบริหารที่ประสบความสำเร็จในยุคปัจจุบันจึงขึ้นอยู่กับ ความสามารถของผู้นำองค์กร ทั้งในภาครัฐและเอกชน ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินงานโดยยึดหลัก คุณธรรมและธรรมาภิบาล เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หลักธรรมในการบริหารไม่เพียงแต่เป็นแนวทางในการตัดสินใจเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือ ในการสร้างความเชื่อมั่นในสายตาของประชาชน ช่วยให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และภาคประชาชนในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (ดาวนภา เกตุทอง, 2563)

ปัจจุบัน รัฐธรรมนูญได้เปิดทางให้มีการรวมการปกครองท้องถิ่นให้เป็นท้องถิ่น เป็นการปกครองขนาดใหญ่ ซึ่งถือเป็นการยกระดับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้มีความ เป็นอิสระและมีศักยภาพในการบริหารงานมากขึ้น โดยเป้าหมายของการกระจายอำนาจนี้ คือการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถปรับตัวและ ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีการส่งเสริมความเป็นอิสระขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็นการเปิดโอกาสให้องค์กรสามารถจัดการตนเองได้ในระดับที่สูงขึ้น มีอำนาจ ในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรที่ตรงกับความต้องการของชุมชนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ยังมีกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดความ โปร่งใสและความเป็นธรรมในการดำเนินงานในช่วงของกระแสโลกาภิวัตน์ที่ก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ รัฐบาลไทยได้มีนโยบายปฏิรูประบอบราชการอย่างจริงจัง เพื่อให้ หน่วยงานภาครัฐสามารถปรับปรุงการทำงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับปรุง ดังกล่าวมุ่งเน้นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับภาคเอกชนและประชาชนในเรื่องของ ประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการทำงานของภาครัฐสำหรับการบริหารงานเพื่อการ พัฒนาในบริบทขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนนั้น มีการนำเอาหลักการของ

การประสานงานและการทำงานร่วมกันมาใช้เป็นพื้นฐานสำคัญ การทำงานอย่างเป็นระบบ โครงสร้าง และการบูรณาการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย และความสำเร็จที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตาม การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุดจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักคุณธรรมและธรรมาภิบาลในการบริหารงานควบคู่กัน การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม เช่น อิทธิบาท 4 หรือธรรมะในแง่การบริหารงาน ช่วยให้เกิดความสมดุลระหว่างความสำเร็จและความเป็นธรรม โดยการเน้นย้ำความตั้งใจ (ฉันทะ) ความพยายาม (วิริยะ) การมุ่งมั่นตั้งใจ (จิตตะ) และการตรวจสอบพิจารณาอย่างรอบคอบ (วิมังสา) ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นและการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมยิ่งขึ้น (ประยงค์พรหมมา, 2556)

เทศบาลนครนครศรีธรรมราช เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบุคลากรและหน้าที่หลากหลาย มีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร และงบประมาณ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542, 2542) อย่างไรก็ตาม เนื่องจากประชากรที่ต้องรับผิดชอบจำนวนมาก อาจทำให้การบริการไม่ทั่วถึงและประชาชนบางส่วนไม่ได้รับสิทธิที่ควร และส่งผลให้เกิดความไม่พอใจ เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม จำเป็นต้องประยุกต์ใช้หลัก "อิทธิบาท 4" ซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความเอาใจใส่) และวิมังสา (การพิจารณา) เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร คือ ได้แก่ บุคลากรของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช คือ ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง จำนวน 171 คน (สำนักงานเทศบาลนครนครศรีธรรมราช, 2566)

2.2 กลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ บุคลากรฝ่ายบริหาร จำนวน 6 คน และบุคลากรฝ่ายปฏิบัติการ จำนวน 6 คน รวม 12 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (สิน พันธุ์พินิจ, 2547) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.975

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยได้ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยจากคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิของหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรและเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการ และเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ มี 2 วิธี คือ 1. สถิติพรรณนา สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาระดับประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ย และ 2. สถิติอนุมาน ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยการเขียนเป็น ความถี่ และร้อยละ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) โดยการวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ends Questions) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ (In-Depth Interview) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques)

ผลการวิจัย

1. ระดับประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม

ประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านแผนพัฒนาองค์กร	3.88	0.42	มาก
2. ด้านคุณภาพการให้บริการ	3.89	0.45	มาก
3. ด้านการปฏิบัติราชการ	3.80	0.51	มาก
4. ด้านการพัฒนาองค์กร	3.86	0.84	มาก
ภาพรวม	3.86	0.34	มาก

จากตารางที่ 1 ประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ และอายุ มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช พบว่า 1. การบริหารงานตามหลักฉันทะ ผู้บริหารต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงานด้านการวางแผน 2. การบริหารงานตามหลักวิริยะ ผู้บริหารต้องมีความตั้งใจที่จะดำเนินงานต่าง ๆ ด้วยความเพียรพยายาม 3. การบริหารงานตามหลักจิตตะ ผู้บริหารต้องมีใจจดจ่อต่อการส่งเสริมบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ และ 4. การบริหารงานตามหลักวิมังสา ผู้บริหารต้องมีความรอบคอบ ไตร่ตรองการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราชอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากให้ความสำคัญกับการบริหารงานที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กร รวมถึงนำผลการประเมินไปปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง การให้บริการแก่ประชาชนมีความเสมอภาคและยึดมั่นในความโปร่งใส นอกจากนี้ เทศบาลนครนครศรีธรรมราชยังมีการวางแผนกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ อย่างชัดเจน และสื่อสารให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง ทำให้การบริหารงานมีความคุ้มค่าตามงบประมาณที่ได้รับ ภาพรวมของการบริหารงานจึงมีประสิทธิผลในระดับสูงสอดคล้องกับงานวิจัยของสุธินี อัทธากร (2561) ที่ศึกษาเรื่องประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ซึ่งผลวิจัยระบุว่า ประชาชนและสมาชิกในองค์กรประเมินการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดกาฬสินธุ์ มหาสารคาม และร้อยเอ็ดว่าอยู่ในระดับสูง โดยด้านที่มีประสิทธิผลมากที่สุด คือการยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน รองลงมาคือประโยชน์สาธารณะที่เทศบาลได้ดำเนินการ และความร่วมมือจากประชาชน ชำราชการและพนักงานในองค์กรยังประเมินว่าความร่วมมือของประชาชนต่อการบริหารงานเทศบาลเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อประสิทธิผลและสอดคล้องกับงานวิจัยของณัด ไชยพันธ์ (2560) เรื่อง "การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี" พบว่าประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อลงลึกในรายละเอียดของแต่ละด้าน พบว่าด้านที่มีประสิทธิผลมากที่สุดคือการปฏิบัติราชการ รองลงมาคือการพัฒนาองค์กร ตามด้วยคุณภาพการให้บริการ และสุดท้ายคือแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในทุกด้านของการปกครองท้องถิ่น ทั้งในแง่ของการปฏิบัติงาน การพัฒนาองค์กร และการบริการประชาชน ซึ่งสามารถเป็นแนวทางที่ดีในการพัฒนาการบริหารงานของหน่วยงานปกครองท้องถิ่น

2. จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถอภิปรายได้ดังนี้ การเปรียบเทียบตามเพศ จากการศึกษา พบว่าเพศไม่เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราชแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจกล่าวได้ว่า บุคลากรทั้งชายและหญิงมีมุมมองคล้ายคลึงกันต่อการบริหารงานของเทศบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญเรือน เกื่อนแถว (2559) ที่พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกันก็มีความคิดเห็น

ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบตามอายุ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตามช่วงอายุ พบว่าบุคลากรที่มีอายุต่างกันไม่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันต่อประสิทธิผลในการบริหารงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะช่วงอายุไม่เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อมุมมองของบุคลากรในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระทองพจน์ ธีธมโม (2563) ที่พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันก็มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านอุทกภัยของเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบตามระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลในการบริหารงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ความแตกต่างนี้อาจเนื่องจากระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และมุมมองต่อการปฏิบัติงาน บุคลากรที่มีการศึกษาสูงกว่ามักจะให้ความสำคัญกับแผนพัฒนา การปฏิบัติงาน และการพัฒนาคุณภาพการบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระอธิการโสภณ ปิยธมโม (2560) ที่พบว่าระดับการศึกษามีผลต่อความคิดเห็นของบุคลากรในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์อย่างมีนัยสำคัญ การเปรียบเทียบตามประสบการณ์การทำงาน การศึกษาพบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลในการบริหารงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ความแตกต่างนี้อาจเกิดจากประสบการณ์ในการทำงานที่มากขึ้น ทำให้มีความเข้าใจและมุมมองที่ชัดเจนต่อการบริหารงานและปฏิบัติงาน ส่วนบุคลากรที่มีประสบการณ์น้อยอาจต้องการเวลาในการปรับตัวและเรียนรู้

3. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช สอดคล้องกับหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1. การบริหารงานตามหลักฉันทะ ผู้บริหารต้องมีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการปฏิบัติงาน มีความรักและความพอใจในสิ่งที่ทำ โดยเฉพาะการวางแผนและพัฒนางานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างแท้จริง การนำหลักฉันทะมาใช้จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์และจัดทำแผนพัฒนาที่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมต่อองค์กร 2. การบริหารงานตามหลักวิริยะ ความพยายามและความขยันหมั่นเพียรเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารงาน ผู้บริหารต้องแสดงออกถึงความทุ่มเทในทุกด้านของการทำงาน เช่น การวางแผนพัฒนางาน การให้บริการประชาชน และการพัฒนาประสิทธิผลขององค์กร การใช้หลักวิริยะจะช่วยให้การปฏิบัติงานเกิดผลที่ดีขึ้นและส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3. การบริหารงานตามหลักจิตตะ ผู้บริหารต้องมีใจจดจ่อและมุ่งมั่นต่อการพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรับผิดชอบและทุ่มเทในการปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ยังควรมีการจัดระบบติดตามและ

สนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การใช้หลักจิตตะจะช่วยให้บุคลากรสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการพัฒนาทั้งองค์กรและบุคคล 4. การบริหารงานตามหลักวิมangsa การใช้ปัญญาและการไตร่ตรองเป็นสิ่งสำคัญในการบริหาร ผู้บริหารควรมีความรอบคอบในการพัฒนาระบบบริการและตรวจสอบกระบวนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับบริบทขององค์กรและความต้องการของประชาชน การทบทวนการทำงานและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมจะช่วยให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิผล และในด้านการปฏิบัติราชการ สามารถเพิ่มศักยภาพให้บุคลากรได้โดยนำหลักอริยาบทมาใช้ คือ ฉันทะ ส่งเสริมให้ข้าราชการมีความรักและความตั้งใจในการทำงาน ทำให้เกิดแรงจูงใจในการพัฒนางานให้ดีขึ้น วิริยะ ข้าราชการควรขยันหมั่นเพียร มีความมุ่งมั่นในการทำงานทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีคุณภาพ จิตตะ ทำงานด้วยความใส่ใจ ทุเมเท และระมัดระวัง มีการวางแผนและดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และวิมangsa ข้าราชการควรมีการพิจารณาทบทวนงานอย่างรอบคอบ ใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา วิเคราะห์และปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระชวลิตวิทยอคคธมโม (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของอริยาบท 4 เพื่อความสำเร็จ โดยพบว่าอริยาบท 4 เป็นเครื่องมือสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จทั้งในแง่ของการปฏิบัติงานและการพัฒนาสมาธิและปัญญา การบริหารงานที่ใช้หลักอริยาบท 4 จะช่วยให้เกิดการพัฒนามั่นคงและส่งเสริมประสิทธิผลในระยะยาว

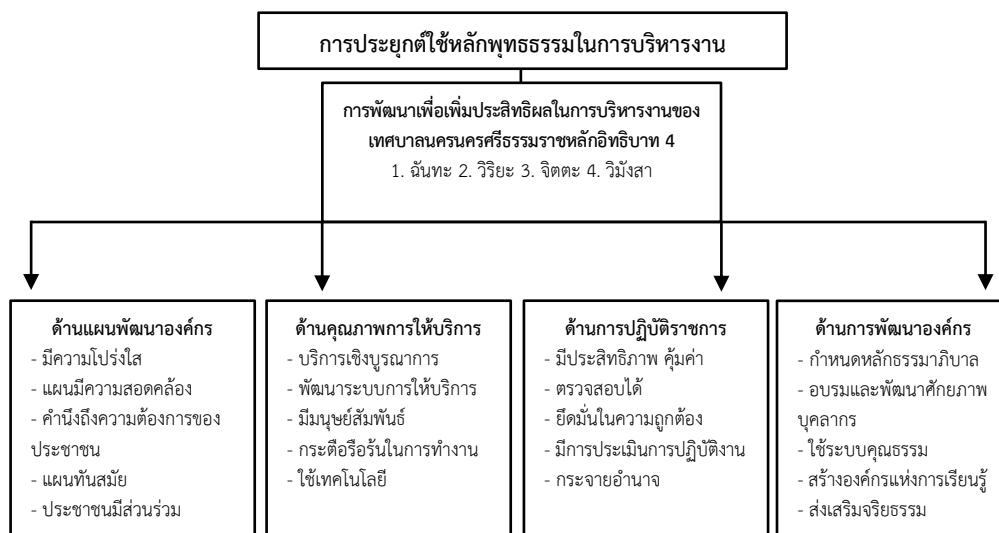
องค์ความรู้จากการวิจัย

หลักการบริหารและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ได้แก่ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) ด้านวิริยะ (ความเพียร) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) และด้านวิมangsa (ความรอบคอบ) ต้องประกอบด้วย

1. ด้านแผนพัฒนาองค์กร ได้แก่ บุคลากรในองค์กรมีความโปร่งใส มีแผนความสอดคล้องของการพัฒนาองค์กร มีการคำนึงถึงความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ ตลอดจนมีแผนพัฒนาองค์กรที่ทันสมัย และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. ด้านคุณภาพการให้บริการ ได้แก่ องค์กรมีบริการเชิงบูรณาการ พัฒนาระบบการให้บริการให้มีประสิทธิภาพ สร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้รับบริการ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และสามารถใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานได้
3. ด้านการปฏิบัติราชการ ได้แก่ องค์กรต้องมีระบบการปฏิบัติการณ์ที่มีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า ตรวจสอบได้ ยึดมั่นในความถูกต้อง มีการประเมินการปฏิบัติงาน และมีการกระจายอำนาจ

4. ด้านการพัฒนาองค์กร ได้แก่ องค์กรมีการกำหนดหลักธรรมาภิบาลในการพัฒนาองค์กร มีการอบรมและพัฒนาศักยภาพบุคลากร มีการใช้ระบบคุณธรรม สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ และมีการส่งเสริมจริยธรรมให้กับบุคลากรในองค์กร ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เทศบาลนครนครศรีธรรมราช ควรมีการนำหลักพุทธธรรมเข้าไปประยุกต์ใช้ในองค์กร มีการกำกับ ติดตามและประเมินผลให้เห็นเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

2. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เทศบาลนครนครศรีธรรมราช ควรส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานให้ยึดหลักคุณธรรมในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

3. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เทศบาลนครนครศรีธรรมราช ควรมีการจัดโครงการพัฒนาภาวะผู้นำต้นแบบตามหลักพุทธธรรมอย่างน้อยปีละครั้ง และมีการติดตามและประเมินผล

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรนำผลการศึกษานี้ไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรนำแนวทางในการประยุกต์ใช้พุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารงานให้มีความชัดเจนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาในการนำหลักพุทธธรรมอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์กรในลักษณะอื่นๆ

2. ควรจะศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างจากองค์กรที่มีลักษณะโครงสร้างแตกต่างกันบ้างเพื่อหาความแตกต่าง

3. ควรจะศึกษาโดยการเพิ่มจำนวน ตัวแปรอิสระให้มีความหลากหลายขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ขวัญเรือน เกื้อนแถว. (2559). *ประสิทธิในการบริหารงานตามหลักธรรมมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.

ดาวนภา เกตุทอง. (2563). การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์*, 3(2), 45-57.

ณัด ไชยพันธ์. (2560). *การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี* (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ประยงค์ พรมมา. (2556). *การบริหารงานตามหลักกฏปธานิธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระชวลิตวิทย์ อัครมโม (2561). *การศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของอิทธิบาท 4 เพื่อความสำเร็จ* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระอธิการโสภณ ปิยธมโม (2560). *ประสิทธิผลการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอำนาจเจริญ* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542, (10 สิงหาคม, 2542). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 116 ตอนที่ 63 ง. หน้า 24.
- สำนักงานเทศบาลนครศรีธรรมราช. (2566). *บุคลากรของเทศบาลนครศรีธรรมราช*. สืบค้น 24 ธันวาคม 2566, จาก https://www.nakhoncity.org/admin_borad.php
- สิน พันธุ์พินิจ. (2547). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: บริษัทจูน พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สุธีณี อรรถากร. (2561). *ประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลเมืองในเขตภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง : การประเมินจากประชาชนผู้รับบริการและ สมาชิกในองค์กร* (รายงานการวิจัย). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis* (3rd ed.). Tokyo: Harper International Education.